

ПІДГОТОВКА КАДРІВ ВИЩОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ З «ІКТ В ОСВІТІ» З ОГЛЯДУ НА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЙ

Вища освіта – це цінність не лише окремої людини, а й соціуму в цілому. Громадяни з вищою освітою демонструють вищий рівень добробуту, є більш екологічно орієнтовані, ведуть більш здоровий спосіб життя, проявляють активність в різних процесах громадянського суспільства тощо. За даними Світового банку, у 2017 році кількість осіб, які отримували вищу освіту, склала близько 200 млн. в усьому світі. Для порівняння, в 1998 році ця кількість складала близько 89 млн. осіб [6].

Значною мірою широке залучення різних верств населення в освітній процес обумовлено розвитком і покращенням доступності інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Серед безперечних переваг сучасних технологій для розвитку освіти варто відзначити такі: підтримка повсякденної аудиторної діяльності (унаочнення, демонстрація та ін.); створення дидактичних матеріалів, як цифрових, так і матеріальних (роздрукованих); доступ до широких масивів електронних ресурсів професійного і навчального значення (пошук, зберігання, використання, поширення тощо); доступ до електронних джерел інформації (ресурсів бібліотек, репозиторіїв); підтримка управлінських, адміністративних процесів у закладі освіти; підтримка самостійного, індивідуального навчання, формальної, неформальної та інформальної освіти; підтримка тестування, процесів контролю, оцінювання знань. Очевидно, на цьому перелік переваг використання ІКТ в освіті не є вичерпним і його можна продовжувати.

Розвиток технологій зумовлює необхідність перегляду усталених моделей навчання. Ще у 2007 році фахівцями Sloan Consortium [4] було запропоновано градацію моделей навчального процесу залежно від розподілу часу на очну і дистанційну складову (таблиця 1).

Як бачимо з таблиці 1, залежно від взаємодії учасників і способів постачання освітнього контенту навчальні моделі можна поділити на: традиційну, підсилену технологіями дистанційного навчання, змішану (гібридну) та онлайн-навчання. Освітній процес з використанням ІКТ очевидно має низку переваг у порівнянні з традиційними моделями: долання фізичних бар'єрів, усунення часових перешкод, зменшення залежності від традиційних джерел інформації, спрощення доступу до навчальної інформації тощо.

Упродовж останніх 20-ти років, за свідчення ЮНЕСКО, у світі відбулися істотні соціально-економічні зрушення, спричинені повсюдним впровадженням і доступністю засобів ІКТ для освітньої галузі. Серед останніх тенденцій фахівці [5] визначають такі:

1) Всесвітня мережа перетворилася на потужний соціальний механізм. Обмін досвідом, веб-орієнтовані системи навчання, веб-спільноти, віртуальна присутність, веб 2.0. – все це стає можливим завдяки розвитку нової сфери: соціальних медіа, коли користувачі стають співтворцями контенту, можуть взаємодіяти, співпрацювати, спілкуватися, ділитися даними або брати участь у будь-якій соціальній активності зі всіма іншими користувачами. Застосування сучасних ІКТ приєє підвищенню ефективності навчання, про що свідчать як статистичні дані, так і результати опитувань педагогів, батьків і учнів [5].

2) Навчання є ендемічним для інновацій та майбутнього розвитку. Всесвітня мережа стає каталізатором розвитку закладів та підприємств на засадах конкурентоспроможності, швидшого орієнтування, динамічного адаптування до змін і створення інновацій.

3) ІКТ в освіті без перебільшення стають вирішальним чинником розвитку держави. Як правило, за рівнем розвитку економіки можна відслідкувати рівень стратегічного використання ІКТ, в т.ч. в галузі освіти. Як зазначено в звіті «Education at a Glance» Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD), навіть під час недавньої економічної кризи освітні зусилля вирішують великі економічні перспективи. Іншими словами, ІКТ самі по собі

є необхідним але не достатнім чинником економічного прогресу держави. Натомість, ІКТ в освіті – це стратегічний елемент, що потребує постійної модернізації [5].

Таблиця 1. Моделі навчального процесу залежно від використання технологій дистанційного навчання [1; 4]

Ступінь використання технологій дистанційного навчання	Модель навчального процесу	Короткий опис
0%	Традиційне навчання	Інформація доставляється в усній або письмовій формі (інформаційно-комунікаційні технології не використовуються), асинхронна взаємодія не проводиться
1-29%	Підсилене технологіями дистанційного навчання	Використовуються мережеві технології, але здебільшого для доставки навчального матеріалу й вирішення організаційних питань в рамках традиційного навчання за конкретною дисципліною
30-79%	Змішане (гібридне навчання)	Мережеві технології використовуються не тільки для доставки матеріалу, але й для виконання завдань, колаборації та іншої навчальної взаємодії. Очні зустрічі зведені до мінімуму
80+%	Online навчання	Уся навчальна діяльність і доставка навчального матеріалу здійснюється за допомогою мережевих технологій. Очних зустрічей немає

Досягнення Україною технологічного розвитку на рівні розвинених країн світу напряду залежить від якості інтелектуального потенціалу її громадян, якості підготовки кадрів вищої кваліфікації, зокрема в сфері ІКТ в освіті. Як зазначено в Національній доповіді про стан та перспективи розвитку освіти, «на сучасному етапі розвитку суспільства формування кадрового потенціалу для інформаційного суспільства – головне завдання національної системи освіти. Особливої уваги потребує підготовка фахівців для інформатизації освіти, зокрема вчителів інформатики та наукових кадрів вищої кваліфікації» [2].

Процес підготовки кадрів вищої кваліфікації можна охарактеризувати як такий, що повинен забезпечити підтримку ефективного розвитку наукових, технологічних, інноваційних пріоритетів національної економіки, її найважливіших галузей. У зв'язку з цим, першочерговими проблемами, на вирішення яких має спрямуватися спільна діяльність вищої школи та академічної науки, стають проблеми відтворення наукового кадрового потенціалу, збереження спадкоємності поколінь, удосконалення системи підготовки й атестації фахівців вищої кваліфікації [3].

Поза сумнівів, розвиток системи підготовки кадрів вищої кваліфікації є невід'ємним чинником науково-технічного прогресу суспільства. Оволодіння сучасними досягненнями в розвитку виробничих та інформаційних засобів зумовлює необхідність оновлення вимог, змісту, завдань, методик і технологій підготовки фахівців вищої кваліфікації, зокрема магістрів сфери «ІКТ в освіті».

Здобуття вищої кваліфікації в сфері «ІКТ в освіті» означає що:

- здобувач визнає, що успішність дидактичної інтеграції ІКТ потребує поєднання індивідуальних задатків, попереднього професійного й освітнього досвіду, креативності, а також прагнення інтегрувати нові актуальні ІКТ-розробки в освітні програми, методи навчання й оцінювання;

- здобувач усвідомлює, що кваліфікація магістра ІКТ в освіті означає наявність компетентностей та авторитету, визнання, достатніх для того, щоби проявити лідерство в цій

сфері, бути здатним обґрунтовувати й переконувати стейкхолдерів (педагогів, керівників закладів освіти та ін.) у необхідності запровадження новітніх методів і технологій для підвищення якості навчання;

- здобувач здатний бути незалежним практиком освіти, який опановує новітні методи навчання з використанням ІКТ, критично оцінюючи результати їх впровадження та ефекти навчання.

Таким чином, подальші пошуки ефективних підходів і технологій підготовки фахівців вищої кваліфікації, спрямовані на досягнення наукою і освітою сучасних світових рівнів та зростання інтелектуального потенціалу суспільства, набувають особливої актуальності. Серед перспектив подальших досліджень вбачаємо такі: аналіз сучасного стану професійної підготовки майбутніх фахівців галузі «ІКТ в освіті» в Україні та закордонних країнах, визначення методологічних підходів і принципів професійної підготовки фахівців галузі «ІКТ в освіті», розроблення рамки професійної компетентності фахівців галузі «ІКТ в освіті».

Список використаних джерел

1. Бугайчук К. Л. Змішане навчання: теоретичний аналіз та стратегія впровадження в освітній процес. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2016. № 54 (4). С. 1-18. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v54i4.1434>.

2. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / за заг. ред. В.Г. Кременя. Київ : Педагогічна думка, 2016. С. 162–163.

3. Спірін О. М., Носенко Ю. Г., Яцишин А. В. Сучасні вимоги і зміст підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації з інформаційно-комунікаційних технологій в освіті. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2016. № 56 (6). С. 219-239. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v56i6.1526>.

4. Allen E. I., Seaman J. Going the Distance: Online Education in the United States. Sloan Consortium, 2011. 40 p. URL: <https://cutt.ly/AkiFIOs>

5. Curriculum of the IITE International Master Program/Advanced Training Course “ICTs in Teacher Professional Development”: Project Proposal for its Development and Implementation. UNESCO, IITE, 2013. 26 p.

6. Tertiary Education. World Bank. URL: <https://cutt.ly/6kiZZrr>